

Høringssvar fra Borgerforeningen for Naturudvikling og Sundere Fjorde

Vedrørende: Afgrænsningsnotat for planlagt udvidelse af Odense Havn, Dræby Fed og udi Odense fjord

Borgerforeningen for Naturudvikling og Sundere Fjorde er en landsdækkende forening, som arbejder for at beskytte, bevare og udvikle natur og miljø, både på land og i vand, til gavn for hele befolkningen. Vi ønsker med dette høringssvar at bidrage med vores samlede bemærkninger til afgrænsningen af den miljøkonsekvensrapport, der skal udarbejdes i forbindelse med den planlagte udvidelse af Odense Havn ved Dræby Fed og i Odense fjord.

Når vi ser på det fremlagte projekt, er det tydeligt, at der er tale om en havneudvidelse i en skala, som vil få meget store konsekvenser for både natur, miljø og mennesker. Det er derfor helt afgørende, at miljøkonsekvensrapporten tager afsæt i et reelt og veldokumenteret behov, her finder vi KRAKA's behovsanalyse og bæredygtighedsanalyse for misledende, da store omkostninger vedr. Klima, miljø og natur ikke er medregnet. Det er også yderst kritisabelt at øgede infrastruktur som følge af udvidelserne ikke tæller med i regnskabet, da øgede infrastruktur også vil have en negativ påvirkning på natur og miljø og udgør dermed en dobbelt rolle i forbindelse med beregning af de samfundsmæssige udgifter (reel udgift samt tab af yderligere natur og miljø).

Der skal ikke alene beskrives, hvad havnen ønsker, men også vurderes, om de eksisterende faciliteter allerede kan opfylde behovet, eller om der er alternative løsninger, for eksempel samarbejde med andre havne. Det må ikke være en selvfølge, at en udvidelse skal ske, blot fordi der er kommercielle interesser, men derimod en gennemarbejdet vurdering af, om en udvidelse er den eneste nødvendige løsning, og om den står mål med de indgreb, den vil medføre.

Samtidig må vi insistere på, at man lærer af erfaringerne fra de tidligere havneudvidelser af Odense Havn. Ved seneste udvidelse blev der lagt op til overvågningsprogrammer og opfølgning, men det blev aldrig gennemført og ikke på en måde, som gav offentligheden et klart billede af konsekvenserne. Fjorden står i dag i en ringe økologisk tilstand, og det er i sig selv et bevis på, at de tidligere vurderinger ikke var fyldestgørende. Den kommende miljøkonsekvensrapport må derfor ikke begrænse sig til nye forudsigelser, men skal samtidig evaluere, hvordan de gamle vurderinger har holdt i praksis. Uden en ærlig og kritisk opfølgning på fortidens beslutninger risikerer vi at gentage de samme fejl, og det kan fjorden ganske enkelt ikke bære.

Et centralt område, som bør have stor vægt i rapporten, er fjordens vandmiljø. Fjorden er allerede i dag under hårdt pres fra næringsstoffer, iltvind og manglende udbredelse af ålegræs. Når man nu planlægger at ændre på strømforholdene gennem en ny sejlrende, grave store mængder materiale op og samtidig opføre yderligere havnearealer på bekostning af 6 hektar ålegræs, vil det uundgåeligt ændre de hydrodynamiske forhold. Det kan få omfattende konsekvenser for vandudskiftningen og dermed iltforholdene, hvilket i sidste ende kan betyde endnu dårligere vilkår for både planter, dyr og fugle i fjorden. Derfor er det helt afgørende, at miljøkonsekvensrapporten indeholder grundige og uafhængige analyser af, hvordan vandkvaliteten påvirkes, både på kort sigt under anlæg og på lang sigt i driften.

Udvidelsen ligger samtidig tæt på Natura 2000-område nr. 110, Odense Fjord, og påvirker også vildtreservatet samt arter, der er beskyttet efter EU-regler. Det gælder blandt andet marsvin og forskellige vade- og havfugle. Konsekvensvurderingen af disse forhold må ikke reduceres til en skrivebordsøvelse, men

skal tage udgangspunkt i faktiske data og forsigtighedsprincippet. Hvis der er en risiko for skade på beskyttede arter eller naturtyper, skal det tages alvorligt.

Vi vil også pege på, at miljøkonsekvensrapporten må omfatte en grundig undersøgelse af støj- og lysforholdene. Det er ikke tilstrækkeligt at beskrive, hvad en udvidelse kan betyde i fremtiden, når der ikke engang er dokumenteret, om de nuværende grænseværdier overholdes. Borgerne oplever allerede i dag støjgener fra havnen, og lys fra master og aktiviteter påvirker både mennesker, dyreliv og landskabets udtryk. Før man kan tale om yderligere udvidelse, skal man have klarhed over den nuværende belastning, ikke kun beregninger men faktiske forhold, og det skal indgå i en samlet vurdering.

Et andet væsentligt forhold er fjordens rekreative betydning. Odense Fjord bruges af lystfiskere, sejlere, kajakroere, autocamper turister og mange andre, som søger naturoplevelser ved vandet. En yderligere havneudvidelse vil ændre fjordens udtryk og tilgængelighed markant, og det vil forringe de rekreative muligheder for både lokale borgere og besøgende fra hele landet. Fjorden er ikke blot en transportvej eller et arbejdssted, men en del af vores fælles naturarv, og det skal vægtes lige så tungt som de erhvervsmæssige hensyn – og i dette tilfælde tungere.

Som landsdækkende forening ønsker vi desuden at understrege, at dette projekt ikke kan betragtes isoleret. Danmark er underlagt forpligtelser om at sikre en bedre tilstand i hav- og kystområderne, og vi står med en fælles udfordring, hvor stort set alle fjorde og kystnære områder er under pres. Hvis vi fortsætter med at udbygge og industrialisere uden at sikre reel miljøbeskyttelse, underminerer vi de nationale og europæiske mål. Odense Fjord må derfor ses som en del af det samlede billede: Vi kan ikke acceptere yderligere forringelse ét sted, når hele landet i forvejen kæmper med at løfte vandmiljøet.

Endelig vil vi understrege, at der i denne sag eksisterer en markant ulige magtbalance. Odense Havn ejes og kontrolleres af Odense Kommune, men er fysisk placeret i Kerteminde Kommune. Det betyder, at Odense Kommune kan høste de økonomiske gevinster ved en eventuel udvidelse og dermed sikring af øgede fremtidig industrikapacitet, mens Kerteminde Kommune og dens borgere står tilbage med de største risici: tab af natur, forringet miljø, gener fra støj og lys samt usikkerhed omkring fiskeri, turisme og rekreative værdier. For Odense er der alt at vinde – for Kerteminde kan der være alt at tabe.

Denne skæve balance ses tydeligt i praksis: Et eksempel er havnens seneste udvidelses VVM-redegørelse, hvor HJ Hansens skrotaktiviteter blev vurderet for støjende til at måtte foregå på følsomme tidspunkter. Alligevel har de haft tilladelse til skrothåndtering døgnet rundt – 24/7 – på trods af både redegørelsen og de bagvedliggende analyser, der påpegede alvorlige støjproblemer. Lige så har Kerteminde kommune opjusteret grænseværdierne for støj ved Boels Bro for at imødekomme Odense Havns virksomheders behov. Det illustrerer, at selv når miljøvurderingerne påviser risici, kan hensynet til erhvervsaktiviteter veje tungere end hensynet til miljø og naboer.

Derfor er det ikke nok blot at udarbejde en rapport og derefter overlade udviklingen til tilfældighederne. Der skal etableres klare og juridisk bindende rammer for, hvordan negative konsekvenser håndteres. Hvis vandkvaliteten forværres, hvis ålegræsset ikke vender tilbage, eller hvis støj og lys overstiger de fastsatte grænser, må der være nogen, der står til ansvar. Det kan være i form af kompensation til borgere, finansiering af afhjælpende miljøtiltag eller i sidste ende stop for de aktiviteter, der skaber problemerne, dette gælder både anlægs- og driftsfasen. Uden et sådant ansvar bliver miljøvurderingerne reelt værdiløse, og risikoen er, at fjorden og dens omgivelser betaler prisen.

På den baggrund mener vi, at miljøkonsekvensrapporten skal være helhedsorienteret, uafhængig og konsekvent. Den skal dokumentere behov, evaluere tidligere erfaringer, afdække vandmiljø, natur, rekreative forhold og landskab, og den skal sikre, at overvågning, ansvar og kompensation bliver en integreret del af planlægningen. Kun på den måde kan beslutningstagerne få et retvisende grundlag for at træffe beslutning, og kun på den måde kan vi som samfund tage ansvar for både den grønne omstilling og beskyttelsen af vores fælles natur.

Med venlig hilsen

Borgerforeningen for Naturudvikling og Sundere Fjorde

<https://naturudvikling.dk/>